

Ten eerste

GEDWONGEN ADOPTIE MOEDER DAAGT STAAT VOOR DE RECHTER

Ze moest haar kind afstaan en wijt dat aan de staat

Trudy Scheele-Gertsen was 22 en alleenstaand, en mocht haar zoon niet houden. Ze wachtte 51 jaar, maar nu stelt ze de staat verantwoordelijk voor het afnemen van haar kind.

Anneke Stoffelen
Amsterdam

Een moeder die in de jaren zestig zegt te zijn gedwongen haar baby af te staan, stelt de Nederlandse staat aansprakelijk daarvoor. Volgens Trudy Scheele-Gertsen (73) is de overheid verantwoordelijk voor het leed dat haar en haar zoon is aangedaan.

Scheele zegt op haar 22ste te zijn gedwongen om afstand te doen van haar kind, omdat ze ongetrouwd zwanger was geraakt. Volgens haar is ze nooit door de rechtbank gehoord en is ze in 1968 op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming uit de ouderlijke macht gezet zonder dat aan de destijds geldende voorwaarden is voldaan.

'In eerste instantie willen wij op heldering over wat er destijds is gebeurd', zegt Scheeles advocaat Lisa-Marie Komp. 'Daarnaast zoekt mijn cliënt erkenning van het leed dat de overheid heeft veroorzaakt.' Komp ziet grond voor een aansprakelijkstelling in het Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat ook in die tijd al door de Nederlandse overheid was erkend. 'Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand', staat daar onder meer in. 'Alleen in een uitzonderingssituatie kan een kind bij een moeder worden weggehaald', zegt Komp. In het geval van Trudy Scheele, die heel duidelijk was in haar wens de baby te willen houden, heeft de staat die zorg niet geboden en het samenblijven van moeder en kind actief tegengewerkt, stelt de advocaat.

Informeel dwang

Het was in de jaren vijftig, zestig en zeventig vrij gebruikelijk dat ongetrouwde moeders hun kind niet zelf opvoedden. Uit onderzoek van de Radboud Universiteit in 2017 in opdracht van het WODC, het onderzoekscentrum van het ministerie van Justitie, bleek dat tussen het invoeren van de adoptiewet in 1956 tot aan 1984 - toen abortus werd gelegaliseerd - rond de 13 duizend moeders afstand hebben gedaan van hun baby. Hoeveel vrouwen van die groep

zich daartoe gedwongen voelden, is niet duidelijk.

De onderzoekers concludeerden dat er geen sprake lijkt te zijn geweest van 'formele' dwang (door overheidsinstellingen), maar dat de 'informele' dwang om als ongetrouwde vrouw een kind weg te geven ter adoptie wel groot was. Die druk kwam onder meer van familie, artsen, maatschappelijk werkers en van de kerk. In het rapport staat beschreven dat na de Tweede Wereldoorlog de positie van de ongetrouwde moeder in toenemende mate werd gezien als een 'sociaal pathologisch fenomeen', vergelijkbaar met 'prosti-

**Ongetrouwd
moederschap
werd vaak
gelijkgesteld
met prostitutie
en alcoholisme**

tutie en alcoholisme'. Werd voor die tijd nog hulp verleend aan ongetrouwde moeders en kinderen, na de invoering van de adoptiewet in 1956 kwam de opvatting in zwang dat kinderen van ongetrouwde vrouwen beter af waren als ze zo snel mogelijk werden gescheiden van hun biologische moeder en opgroeiden in een adoptiegezin.

Het onderzoek in 2017 was beperkt van omvang. Minister Sander Dekker (Rechtsbescherming) kondigde begin dit jaar al een diepgravender onderzoek aan naar de omstandigheden waaronder vrouwen tussen 1956 en 1984 afstand deden van hun kind.

Scheele wil met haar aansprakelijkstelling afdwingen dat dit een kritisch onderzoek wordt waarin de rol van de staat goed tegen het licht wordt gehouden. 'Voor de geschiedschrijving en voor de duizenden vrouwen die in het verleden onder dwang een kind hebben afgestaan.'

Trudy Scheele-Gertsen: 'Mensonterend hoe ze ons hebben behandeld.'

In de kliniek mocht niemand

INTERVIEW

TRUDY SCHEELE-GERTSEN

De nonnen in de kliniek wilden haar blinddoeken om te voorkomen dat ze zich aan de baby zou hechten. Het was mensonterend, zegt ze nu.

Belabberd voelde ze zich, en angstig, toen ze in 1967, als 22-jarige alleenstaande vrouw, bij de Paula Stichting in Oosterbeek terecht kwam. Ze was er door haar ouders naartoe gestuurd, die niets wilden weten van een onwettig kleinkind. Trudy Scheele-Gertsen, nu 73 jaar oud, herinnert zich vooral hoe weinig er bij de nonnen werd gesproken. Niet over de zwangerschap, niet over haar wensen voor de toekomst. 'Het was ook duidelijk niet de bedoeling dat je daar te veel met de andere moeders in gesprek ging.'

Wat er met haar toekomstige baby

zou gebeuren, stond bij voorbaat vast: die moest worden afgestaan. 'Dat was de standaard', zegt Scheele. 'Ik heb het later ook van iemand van de Paula Stichting gehoord. Van de duizenden vrouwen die daar in de loop der jaren terecht kwamen, heeft niemand haar kind zelf kunnen houden.'

Scheele wilde uitdrukkelijk zelf voor haar kind zorgen en vertelde dit ook aan de nonnen. Uit haar dossier van die tijd, dat ze pas in februari 2019 heeft kunnen inzien, stond die wens aanvankelijk ook opgetekend. Maar een paar maanden later meldde de Paula Stichting aan de Raad voor de Kinderbescherming dat Trudy het kind wilde afstaan. 'En zo staat dat hele dossier vol met onwaarheden. Maar daar kreeg je nooit inzage in, en er werd je ook niets verteld. Ik was volwassen, maar werd als een kind behandeld.'

De nonnen wilden haar laten bevalen met een blinddoek om, zodat ze zich niet aan de baby zou hechten. 'Dat heb ik geweigerd. Ze probeerden na de geboorte het gehuil van de baby ook met heel hard praten te over-

stemmen. Mensonterend, hoe ze ons hebben behandeld.'

Scheele kreeg haar zoon niet mee na de geboorte en werd direct - zonder zelf bij de rechtbank te zijn gehoord - tijdelijk uit de ouderlijke macht gezet. Ze probeerde later in 1968 de baby alsnog in haar leven te krijgen. 'Ik was weer in contact gekomen met mijn vriend en die wilde onze relatie een nieuwe kans geven.'

Toen ze haar zoon terug wilde, werd Trudy met spoed uit de ouderlijke macht ontzet.

Trudy Scheele-Gertsen
Moeder

Foto Arie Kievit

de baby houden

Ik zat daar eigenlijk niet op te wachten, maar ik dacht wel: als wij samen blijven, is er een mogelijkheid dat ik mijn zoon bij me kan krijgen.' Ze meldde bij de Kinderbescherming het heuglijke nieuws van de trouwplannen, zodat haar kind zou kunnen opgroeien in een traditioneel gezin. 'Maar de Kinderbescherming wilde er niks van weten en praatte op me in dat die vriend van mij niet deugde. Vervolgens werd ik met spoed definitief uit de ouderlijke macht ontzet.'

Trudy Scheele droeg dit grote geheim jarenlang met zich mee. 'Het is een verhaal waar je je voor schaamt.' Pas enkele jaren geleden vertelde ze haar drie latere kinderen dat er ergens een oudere halfbroer van hen rondloopt. 'Ik ben 73 inmiddels en ik wilde geen afstand doen van het leven zonder dat mijn andere kinderen dit zouden weten.'

Op aanmoediging van haar oudste dochter is ze op zoek gegaan naar haar verloren zoon. 'Ik kon hem via internet makkelijk vinden. Toch heb ik lang gewacht tot ik contact zocht. Ik was bang om in

zijn leven in te breken, misschien zat hij helemaal niet op mij te wachten.'

Haar zoon bleek ook nieuwsgierig naar zijn biologische moeder. 'Die ontmoeting was zo bijzonder, daar heb ik bijna geen woorden voor', zegt Scheele. Nu hebben ze geregeld contact. Het is door vragen van haar zoon, dat ze op zoek is gegaan naar het dossier van destijds. 'Hij wilde natuurlijk ook weten hoe dat toen allemaal is gegaan.'

Toen ze dat dossier begin dit jaar eindelijk ter inzage kreeg van de Paula Stichting, kookte ze van woede. 'Bijna direct heb ik toen een brief op poten geschreven aan een advocaat. Er zijn zulke rare dingen gebeurd, ik wil dat de waarheid daarover boven tafel komt. Dat is waarom ik de staat aansprakelijk stel. En als de overheid daar niet afdoende op reageert of de zaak een beetje afdoet met 'zo ging dat toen', dan gaan we dit voorleggen aan de rechter. Dan mag die oordelen over de vraag of er destijds rechtvaardig en volgens de wet is gehandeld.'

Anneke Stoffelen